

Reactie werkgroep APF/PPI
Kring van Pensioenspecialisten
op
internetconsultatie
Concept Ontwerpbesluit algemeen pensioenfonds

*Wijziging van het Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte
beroepspensioenregeling, het Besluit financieel toetsingskader pensioenfonds
c.a. vanwege de Wet algemeen pensioenfonds*

Hoewelaken, 4 juni 2015

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Leeswijzer	4
3. Samenvatting van de aanbevelingen van de werkgroep	5
I. Het benodigde weerstandsvermogen	6
II. Het bedrijfs- en verdienmodel	8
III. Ringfencing binnen een APF	9
VI. Stichtingsvorm	11
V. Waardeoverdracht	13
VI. Verplichte risicodeling tussen vrijwillige en basisregeling	14
4. Verantwoording van deze notitie	15

1. Inleiding

De Kring van Pensioenspecialisten acht de ontwikkelingen omtrent de diverse pensioenuitvoeringsvormen van groot belang. Daarom is binnen de KPS een werkgroep APF/PPI actief die zich de afgelopen periode heeft gebogen over de door de ministeries van SZW en Financiën uitgezette consultatie Conceptontwerpbesluit Algemeen Pensioenfonds.

De werkgroep bestaat uit een gemêleerd gezelschap van deskundigen die op persoonlijke titel deelnemer zijn van KPS. Zij zijn onder meer werkzaam als advocaat, consultant, jurist, bestuurder, directeur en/of uitvoerder in de pensioensector. Teneinde slagvaardig te kunnen werken heeft een kopgroep van deelnemers een notitie voorbereid. Daarna is deze reactie voorgelegd aan de voltallige werkgroep APF/PPI van de KPS.

2. Leeswijzer

In deze notitie geeft de werkgroep haar reactie op het op 7 mei 2015 ter internetconsultatie aangeboden conceptontwerpbesluit waarin de vergunningseisen, het weerstandvermogen en de afspraken over kosten en kwaliteit van dienstverlening in de uitvoeringsovereenkomst van het algemeen pensioenfonds (APF) zijn opgenomen. Het APF is een nieuw soort pensioenfonds dat een bundeling in de uitvoering van pensioenregelingen mogelijk maakt.

De internetconsultatie vermeldt de volgende ambitie: “Door een gescheiden uitvoering van meerdere pensioenregelingen in verschillende compartimenten van het algemeen pensioenfonds worden schaalvoordelen nagestreefd waardoor bestuurlijke lasten en uitvoeringskosten kunnen worden beperkt. Doel hiervan is het verbeteren van de mogelijkheden voor werkgevers en werknemers om een kwalitatief hoogstaande en veilige pensioenuitvoering tegen een scherpe prijs te realiseren”.

In aanvulling op het besluit acht de werkgroep het waardevol ook op een aantal andere onderwerpen in te gaan. De onderdelen III. tot en met VI. zijn geschreven in reactie op de Nota naar aanleiding van het verslag (NnavV).

De werkgroep heeft haar reactie als volgt ingedeeld:

- I. het benodigde weerstandsvermogen
- II. het bedrijfsmodel en het verdienmodel
- III. ringfencing binnen een APF
- IV. stichtingsvorm
- V. waardeoverdracht
- VI. verplichte risicodeling tussen vrijwillige- en basisregeling

De werkgroep hoopt met deze reactie een bijdrage te leveren aan de totstandkoming van kwalitatief goede wetgeving waardoor het APF de in de internetconsultatie genoemde ambitie kan waarmaken.

3. Samenvatting van de aanbevelingen van de werkgroep

Hierna treft u een samenvatting aan van de aanbevelingen van de KPS-werkgroep APF/PPI. De achtergrond van deze aanbevelingen is in de volgende hoofdstukken nader omschreven.

I. Het benodigde weerstandsvermogen

- Hef de eis op om een gesepareerd weerstandsvermogen te vormen. Deze eis geldt ook niet voor een gewoon pensioenfonds (Opf, Bpf of multi-opf) en kan de doelstellingen die aan het APF ten grondslag liggen in de weg staan.

II. Het bedrijfs- en verdienmodel

- De aanduiding verdienmodel suggereert dat het APF een winstoogmerk heeft. Een beschrijving van de duurzaamheid van het pensioenfonds zou passender zijn met het oog op de langetermijnbelangen van de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en overige aanspraakgerechtigden.

III. Ringfencing binnen een APF

- Maak bij internationale contracten duidelijke afspraken in de overeenkomst inzake de collectiviteitkring en aansprakelijkheid. (Deze aanbeveling richt zich op de belanghebbende partijen en niet op de wetgever)

IV. Stichtingsvorm

- Breid de toegestane rechtsvormen uit in het belang van voldoende aanbod van rechtsvormen (zodat ook een for-profit-APF tot de mogelijkheden kan behoren).

V. Waardeoverdracht

- De werkgroep pleit voor een duidelijke omschrijving van het vermogen onder algemene titel bij een juridische fusie van een bestaand pensioenfonds met een APF.

VI. Verplichte risicodeling tussen vrijwillige- en basisregeling

- De werkgroep pleit ervoor de verplichte risicodeling tussen basispensioenregeling en vrijwillige pensioenregeling op te heffen door afzonderlijke collectiviteitkringen toe te staan.
-

I. Het benodigde weerstandsvermogen

In de toelichting op het conceptontwerpbesluit en de NnavV wordt uitgebreid ingegaan op de invulling en de onderbouwing van het weerstandsvermogen. In grote lijnen valt de werkgroep de volgende punten op:

- het weerstandsvermogen dient om de bedrijfsrisico's te dekken die op het niveau van de instelling worden gelopen;
- het weerstandsvermogen dient op elk moment aanwezig te zijn;
- de omvang van het weerstandsvermogen valt binnen de begrenzings van € 500.000 en € 20.000.000 afhankelijk van het pensioenvermogen, maar kan ook hoger zijn als de risicoanalyse van het APF daartoe aanleiding geeft;
- de omvang van het weerstandsvermogen sluit aan bij de regeling die getroffen is voor de PPI. In de toelichting wordt herhaaldelijk verwezen naar de regeling bij de PPI;
- de systematiek van de kapitaaleisen is de standaardwijze waarop in de Wft en in Europese richtlijnen kapitaaleisen worden geformuleerd.

Opmerkingen

1. De regeling is complex, omdat er een samenloop is of kan zijn tussen het weerstandsvermogen en de kapitaaleisen die op het niveau van de onderliggende regelingen worden gesteld met betrekking tot de bedrijfsrisico's.
2. De regeling is bovendien complex omdat er kennelijk twee grondslagen zijn voor het weerstandsvermogen, namelijk de berekeningen op grond van de te hanteren formule en de uitkomsten van de eigen risicobeoordeling van het APF. Indien deze uitkomsten hoger zijn dan volgens de formule, zijn deze volgens de toelichting maatgevend voor het niveau van het aan te houden weerstandsvermogen (Toelichting, pag. 9, par. 2.1 slot).
3. Hoewel herhaaldelijk wordt opgemerkt dat de regeling niet beoogt een drempel op te werpen voor kleinere pensioenfondsen, zal dit in de praktijk wel het geval blijken te zijn. Een minimumvermogen van € 500.000, in combinatie met de eventuele verhoging hiervan in verband met de te hanteren rekenformule zal voor veel pensioenfondsen en/of werkgevers als een showstopper worden ervaren.
4. Er wordt geen onderscheid gemaakt in werkkapitaal tussen not-for-profit en for-profit situaties. In eerste instantie was de gedachte dat het werkkapitaal/weerstandsvermogen werd geïntroduceerd omdat er ongeclausuleerd for-profit bedrijfsmodellen toegestaan zouden worden. Het for-profit bedrijfsmodel is echter geclausuleerd in de nu voorgestelde regeling. In deze gedachte is er bovendien aanleiding om voor not-for-profit modellen de eis van werkkapitaal/weerstandsvermogen achterwege te laten, zoals dat nu ook het geval is voor de multi-opf.
5. Voor het multi-opf geldt geen kapitaalseis. Waarom dan wel voor not-for-profit situaties bij het APF? Er is tot nu toe weinig ervaring geweest bij het multi-opf maar er is geen aanleiding om te veronderstellen dat het ontbreken van een extra buffer bij een multi-opf een probleem zou zijn.
6. De regeling is niet verplicht volgens Europees recht. De wetgever noemt als één van de redenen voor invoering van de kapitaalseis dat dit zou voortvloeien uit de eisen die gesteld worden door het Europese recht (naar wij aannemen: de pensioenfondsenrichtlijn). Voor zover ons bekend, gaat de kapitaalseis die in Nederland wordt gesteld op het niveau van de regeling veel verder dan de

pensioenfondsenrichtlijn voorschrijft. In Engeland geldt geen enkele buffereis op basis van de (wankele) onderbouwing dat er sprake is van sponsor backed regelingen. In Nederland geldt zelfs een onverkorte buffereis als er een bijstortingsverplichting van de zijde van de werkgever bestaat. Vooralsnog is onduidelijk waarom er nog hogere buffers vereist zouden zijn in het APF-model.

7. De vergelijking met de PPI gaat niet op. Kennelijk gaat de wetgever ervan uit dat er een level playing field dient te zijn tussen PPI en het APF. Er wordt in ieder geval herhaaldelijk verwezen naar de regeling zoals die geldt voor de PPI. Feit is in ieder geval dat een identieke regeling wordt voorgesteld als de regeling die geldt voor de PPI op grond van artikel 3:57 Wft. Allereerst wordt opgemerkt dat de kapitaaleisen voor de PPI niet onomstreden zijn. Tijdens de parlementaire behandeling is expliciet aan de orde geweest dat de PPI geen biometrische risico's draagt en geen beleggingsgaranties geeft. Na de introductie van de PPI is de wet alsnog aangepast. Het is daarnaast de vraag of de vergelijking met de PPI wel opgaat. De regering geeft in het concept-ontwerpbesluit expliciet aan dat er verschillen zijn tussen de PPI en de APF, maar verbindt daar niet de conclusie aan dat er afwijkend kan worden aangekeken tegen kapitaaleisen. Een belangrijk verschil tussen PPI en APF is dat er bij een APF op regelingsniveau al buffereisen gelden voor biometrische risico's en beleggingsgaranties, alsmede voor de bedrijfsrisico's. Op grond van het nFTK zijn deze eisen opnieuw aangescherpt en geactualiseerd. Dit geeft toch voldoende zekerheden? Waarom nog extra eisen voor het APF-model? De regering gaat ervan uit dat de bedrijfsrisico's op het niveau van het APF niet voor rekening van de onderliggende collectiviteitkringen mogen of kunnen komen (Toelichting, p. 8), maar dat is een kwestie van afspraken maken. Het is ook niet de bedoeling dat de extra buffers ten laste van de deelnemer komen, maar het extra kapitaal komt toch uit de lengte of uit de breedte? Is het de bedoeling dat de werkgevers of commerciële derden het ontbrekende kapitaal gaan fourneren?
8. Waarom niet de vergelijking met het bedrijfspensioenfonds (Bpf) gemaakt waar evenmin eisen gelden voor het werkkapitaal? Het APF lijkt in veel opzichten op een Bpf: het is een multi employer-regeling, waarbij op termijn min of meer gestandaardiseerde regelingen gaan worden uitgevoerd. Voor het Bpf worden geen aanvullende buffers geëist, in aanvulling op de buffereisen inzake biometrische risico's, de beleggingsgaranties en de bedrijfsrisico's op het niveau van de betrokken regeling(en). Kunnen we hieruit opmaken dat de eis van het weerstandsvermogen uitsluitend voortvloeit uit de ringfencing? Zou het dan niet eenvoudiger zijn dat de collectiviteitkringen van de aangesloten pensioenfondsen/werkgevers de bedrijfsrisico's op het niveau van de instelling voor hun rekening nemen op basis van de verdeelsleutels die voortvloeien uit de wetgeving?

Aanbeveling

- **Hef de eis op om een gesepareerd weerstandsvermogen te vormen. Deze eis geldt ook niet voor de bestaande pensioenfondsvormen (Opf , Bpf of multi-opf) en kan de doelstellingen die aan het APF ten grondslag liggen in de weg staan.**

Het betekent dat het fonds rendement moet prijsgeven om het weerstandsvermogen liquide te houden. Dit acht de werkgroep onwenselijk. Dat geldt zowel voor een not-for-profit APF als voor een APF dat gelieerd is aan of opgericht is door een for-profit instelling. In beide gevallen bieden de scheiding van collectiviteitkringen, de bestuursopdracht van artikel 105 lid 2 en de marktwerking voldoende waarborgen om de bedrijfsrisico's te beheersen. In beide gevallen zijn het dezelfde marktpartijen waaraan pensioenfondsen de uitvoering doorgaans uitbesteden.

II. Het bedrijfs- en verdienmodel

Het APF moet bij aanvraag van de vergunning als onderdeel van het programma van werkzaamheden een beschrijving van het bedrijfsmodel en het 'verdienmodel' overleggen. Dit is een nieuwe eis die is opgenomen in concept AMvB H 8a, art 40b lid 4 onderdeel a, Uitvoeringsbesluit PW.

Volgens de toelichting zal het APF daarin moeten aantonen hoe de continuïteit van het op te richten pensioenfonds wordt gewaarborgd in normale, matig tegenvallende en zwaar tegenvallende omstandigheden. Van het APF wordt een beleid verwacht waardoor adequaat kan worden omgegaan met dergelijke uiteenlopende perspectieven. Dit beleid moet worden vastgelegd in procedures en maatregelen ter beheersing van relevante risico's en worden geïntegreerd in de bedrijfsprocessen.

Opmerkingen

Deze nieuwe eis voor een APF roept veel vragen op. Het is onduidelijk wat precies onder een beoogd bedrijfs- en verdienmodel verstaan moeten worden en op welke wijze continuïteit kan worden gewaarborgd in diverse scenario's. De term verdienmodel is naar het oordeel van de werkgroep niet consistent met de 'not-for-profit' benadering van het APF en staat op gespannen voet met de voorgeschreven rechtsvorm. De vraag rijst waarom een stichting zonder winstoogmerk een verdienmodel nodig heeft.

Waarom wordt hier onderscheid gemaakt met de bestaande pensioenvondsvormen? Waaraan moeten partijen die tot oprichting over willen gaan voldoen en op welke wijze gaat de toezichthouder dit bij aanvraag van de vergunning beoordelen? De werkgroep verwacht dat dit tot hoge meerkosten gaat leiden en zij vraagt zich af of bij de inschatting van de kosten van de vergunningaanvraag rekening is gehouden met de extra inspanningen die zullen moeten worden verricht ten behoeve van het programma van werkzaamheden.

Aanbeveling

- **De aanduiding verdienmodel suggereert dat het APF een winstoogmerk heeft. Een beschrijving van de duurzaamheid van het pensioenfonds zou passender zijn met het oog op de langetermijnbelangen van de deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en overige aanspraakgerechtigden.**

III. Ringfencing binnen een APF

In het voorliggende wetsvoorstel over het APF wordt het verbod op ringfencing verlaten. Althans voor het APF. Voor 'gewone' OPF-en en BPF-en blijft het vooralsnog bestaan. Bij het APF wordt ringfencing in de pensioenuitvoering het uitgangspunt. A contrario geredeneerd kan er waarschijnlijk ook worden gesteld dat zonder ringfencing een APF niet mogelijk is. De rechtspersoon zal alsdan kwalificeren als een 'gewoon' OPF of BPF.

In de Nota naar aanleiding van het Verslag van 6 mei jl. stelt de staatssecretaris dat deze regeling zowel een interne als externe werking heeft en zowel de situatie binnen als buiten faillissement bestrijkt. De Pensioenwet zou als *lex specialis* de hoofdregel van het burgerlijk wetboek doorbreken.

Opmerkingen

In de Netspar paper over ringfencing binnen het APF en andere pensioenuitvoerders¹ wordt gesteld dat een APF niet hoeft te bedenken hoe aan een verplichting tot het aanhouden van een afgescheiden vermogen kan worden voldaan (zoals bij het multi-opf) maar is iedere collectiviteitkring door wetsduiding een afgescheiden vermogen². De schrijvers menen dit af te kunnen leiden uit de voorgestelde wettekst die dus door de staatssecretaris in de Nota naar aanleiding van het Verslag nog eens nader is toegelicht.

De werkgroep meent aldus te mogen concluderen dat naar Nederlands recht de ringfencing binnen een APF zowel interne als externe werking heeft en daarmee aan derden kan worden tegengeworpen.

Hoe werkt dit in internationale verhoudingen?

Wordt de beoogde ringfencing binnen het APF ook in het buitenland erkend? Aangezien het APF als aparte rechtspersoon wordt gecreëerd met als bijzondere karakteristiek, de afgescheiden vermogens, dringt zich als eerste de vraag op of een dergelijke rechtspersoon met dergelijke regels wordt geaccepteerd in het buitenland. In het Nederlandse internationale privaatrecht geldt voor stichtingen het incorporatiestelsel. Dit betekent o.a. dat het Nederlandse recht van toepassing is op de inrichting en alles wat daarmee samenhangt van de stichting die naar Nederlands recht is opgericht³. Dezelfde regels gelden voor stichtingen die naar buitenlands recht zijn opgericht. Kortom, in landen waar ook een dergelijk incorporatiestelsel geldt, zal het Nederlandse APF met alle regels die op haar van toepassing zijn worden gerespecteerd en zou de systematiek van de afgescheiden vermogens geen discussie moeten zijn. In landen waar een ander systeem van internationaal privaatrecht geldt, kan dit anders zijn en is het de vraag of het APF als rechtspersoon met afgescheiden vermogens wordt erkend. Het kan dan zo zijn dat niet-Nederlandse contractpartners en crediteuren van een collectiviteitkring het gehele APF als hun debiteur zien. Het is dan ook mogelijk dat een buitenlandse rechter toestaat dat een crediteur van een collectiviteitkring verhaal neemt op activa van een andere collectiviteitkring.

Aanbeveling

- **Maak bij internationale contracten duidelijke afspraken in de overeenkomst inzake de collectiviteitkring en aansprakelijkheid.
(deze aanbeveling richt zich op de belanghebbende partijen en niet op de wetgever)**

In het huidige wetsvoorstel lijkt de omissie zoals geconstateerd bij het multi-opf te zijn gerepareerd. Hoe dit in internationale verhoudingen uitpakt zal afhangen van toepasselijke rechtstelsels en contractuele afspraken.

---

¹ Netspar papers, "Ringfencing binnen het algemeen pensioenfonds (APF) en andere pensioenuitvoerders", René Maatman en Sander Steneker, NEA Paper 60, maart 2015

² Bladzijde 37 van de Netspar paper

³ Artikel 118 en 119 Boek 10 BW

Om dit soort situaties voor te zijn, blijft het aan te bevelen om net zoals bij het multi-opf in iedere overeenkomst die het APF (in internationale context) aangaat:

- i) Te benadrukken dat het bestuur van het APF handelt in haar hoedanigheid van vertegenwoordiger van een bepaalde collectiviteitkring, en
- ii) De in de betreffende overeenkomst beschreven rechtshandeling slechts ziet op die betreffende collectiviteitkring en dus ook slechts verhaal mogelijk is op het vermogen van die betreffende collectiviteitkring (limited recourse-bepaling).

Ook zou overwogen kunnen worden om – ook al is dit in pensioenfondsenland nog vrij ongebruikelijk – een zogenaamde non-petition-afspraken te maken met contractspartijen. Een non-petition-afspraken is een contractuele afspraak tussen een crediteur en een debiteur dat de crediteur geen insolventieprocedure zal starten op wat voor manier dan ook. De verantwoordelijkheid om deze afspraken op te nemen is er een van partijen zelf.

IV. De stichtingsvorm

Het nieuw voorgestelde artikel 112a PW legt geen beperkingen op aan de partijen die een APF kunnen oprichten. Iedereen kan dus een APF oprichten mits aan de gestelde vergunningsvereisten wordt voldaan.

Denk aan (commerciële) partijen die nu hun diensten aanbieden aan pensioenfondsen en daar in meer of mindere mate voor hun bedrijfs- en verdienmodel ook afhankelijk van zijn, zoals: pensioenuitvoeringsorganisaties (PUO's, zoals APGF, PGGM, TKP, SA, AZL), vermogensbeheerders, adviesorganisaties, werkgeversverenigingen, vakorganisaties en actuariële adviesbureaus. Omdat deze derden zich volgens de wetgever beloofd willen zien voor hun inspanningen en de bedrijfsrisico's die zij lopen, zou het APF volgens het eerder gepubliceerde voorontwerp een 'for-profit-organisatie' kunnen zijn.

In het wetsvoorstel is deze gedachte volledig los gelaten en vindt de wetgever inmiddels andere rechtsvormen niet wenselijk gelet op de conflicterende belangen die mogelijk kunnen bestaan tussen de kortetermijndoelstellingen van een APF met een winst oogmerk en lange termijnverplichting aan de deelnemers. De wetgever licht dit conflicterend belang als volgt toe:

'Indien daarbij ook andere rechtsvormen dan een stichting mogelijk zijn, zullen deze partijen daarvoor een vergoeding vragen. Het pensioenfonds zal dan geen andere keuze hebben dan die vergoeding periodiek als winstuitkering beschikbaar te stellen. Deze focus op de korte(re) termijn kan conflicteren met de noodzakelijke lange termijn van het pensioenfonds en haar deelnemers. Dat zal ten koste gaan van de beschikbare gelden voor de deelnemers. Een dergelijke situatie is onwenselijk. Daarom wordt voor het APF de keuze voor een rechtsvorm beperkt tot enkel de stichting. Een stichting mag namelijk geen winstuitkeringen aan derden doen. Daarmee is gewaarborgd dat de belangen van de deelnemers prioritair blijven voor het pensioenfonds. Wel kan een stichting een onkostenvergoeding van maximaal 5% van de inleggeden of het gestorte kapitaal uitkeren aan derden'

Opmerkingen

De werkgroep constateert dat dit geschetste beeld van conflicterende belangen niet overeenkomt met de praktijk zoals de werkgroep die ervaart. De werkgroep wijst erop dat vrijwel alle pensioenfondsen op dit moment veel van hun werkzaamheden naar tevredenheid uitbesteden aan commerciële marktpartijen; daaronder dezelfde partijen aan wie het APF zal gaan uitbesteden.

Wellicht kan de wetgever aangeven voor welk misbruik men vreest? Door de goederenrechtelijke scheiding tussen de collectiviteitkringen afzonderlijk en tussen de kringvermogens enerzijds en het weerstandsvermogen anderzijds, is het naar onze mening niet mogelijk dat winsten behaald binnen collectiviteitkringen onbedoeld voor uitdeling aan aandeelhouders beschikbaar kunnen komen. Indien de goederenrechtelijke scheiding tussen de collectiviteitkringen naar Nederlands recht interne en externe werking heeft en dit volgens de regering voldoende gewaarborgd is, ziet de werkgroep geen gegronde reden de rechtsvorm van het APF te beperken tot die van de stichting.

Als de goederenrechtelijke scheiding in de ogen van de wetgever niet voldoende geborgd is moet op dit punt aanpassing plaatsvinden.

Aanbeveling

- **Breid de toegestane rechtsvormen uit in het belang van voldoende aanbod van rechtsvormen (zodat ook een for-profit-APF weer tot de mogelijkheden kan behoren)**

Het wetsvoorstel verhindert zonder voldoende motivatie dat het APF een kapitaalvennootschap is en dat zij haar aandeelhouders beloont via dividend of winstuitkering. Van het beoogde motief (breed aanbod in een concurrerende markt) komt niet veel terecht als de uitvoering door te strakke regulering of te zwaar toezicht feitelijk onmogelijk wordt gemaakt voor een APF dat gelieerd is aan of is opgericht door een for-profit-instelling.

V. Waardeoverdracht

Het concept ontwerpbesluit vermeldt niets over waardeoverdracht.. De werkgroep waardeert het dat de Nota van wijziging duidelijk heeft gemaakt dat ook waardeoverdracht van, naar en tussen kringen mogelijk is binnen het gesloten wettelijk systeem van waardeoverdracht.

Binnen het besluit zouden, nadat daarvoor een wettelijke basis wordt gecreëerd in artikel 83 en 84, aanvullende bepalingen kunnen worden opgenomen aangaande waardeoverdracht van een andere pensioenuitvoerder naar een specifieke collectiviteitkring van een APF (nu kunnen slechts aanvullende regels gesteld worden aangaande de bepaling van de overdrachtswaarde). In essentie gaat het om een waardeoverdracht van de ene pensioenuitvoerder naar het APF. Maar voor bijvoorbeeld de beoordeling van de waardeoverdracht dient toch in het bijzonder naar de effecten voor de specifieke collectiviteitkring van het APF te worden gekeken.

Opmerkingen

KPS kan zich vinden in het uitgangspunt dat bij omvorming van een ondernemingspensioenfonds naar een APF sprake is van waardeoverdracht in de zin van artikel 84 PW.

Een onduidelijkheid blijft nog wel bestaan voor wat betreft de juridische fusie van een bestaand pensioenfonds met een APF. In dat geval is er geen sprake van waardeoverdracht maar van een overgang van het vermogen onder algemene titel. Daarbij zal het de bedoeling zijn dat het vermogen dat overgaat in een specifieke collectiviteitkring terecht komt, maar de voorgestelde wet- en regelgeving biedt geen goede aanknopingspunten hoe hier mee om te gaan.

Aanbeveling

- **De werkgroep pleit voor een duidelijke omschrijving van het vermogen onder algemene titel bij een juridische fusie van een bestaand pensioenfonds met een APF.**

VI. Verplichte risicodeling tussen vrijwillige en basisregeling

Op grond van het nieuwe lid 5 van artikel 117 PW mag er geen collectiviteitkring zijn waarin voor alle deelnemende pensioenfondsen een gezamenlijke vrijwillige regeling is ondergebracht. Deze nieuwe bepaling is volgens de toelichting toegevoegd, zodat wordt aangesloten bij de taakafbakening van het huidige eerste lid dat het pensioenfonds uitsluitend een vrijwillige regeling kan uitvoeren in aanvulling op een door hetzelfde pensioenfonds uitgevoerde basispensioenregeling.

Het gevolg is dat er verplichte risicodeling is tussen de vrijwillige pensioenregeling en de basispensioenregeling. Een APF moet een vrijwillige pensioenregeling in dezelfde collectiviteitkring onderbrengen als de basispensioenregeling waar deze vrijwillige pensioenregeling een aanvulling op is (MvT p. 27).

Opmerkingen

De verplichte risicodeling tussen de vrijwillige pensioenregeling en de basisregeling is allereerst in strijd met het basisprincipe dat ten grondslag ligt aan het APF, namelijk dat sociale partners zelf kunnen bepalen welke risico's gedeeld worden. Uiteraard kan de taakafbakening een voldoende reden vormen om op dit basisprincipe inbreuk te maken.

Uit de nota naar aanleiding van het verslag valt af te leiden dat de achtergrond voor de beperking is terug te voeren op de afspraken over de productafbakening en niet over de domeinafbakening (NnavV, p. 25/26).

Door middel van ringfencing kan voorkomen worden dat er eenzijdige solidariteitsstromen ontstaan. Er kan sprake zijn van een ongewenste solidariteitsstroom als (-i-) de pensioenregeling en/of (-ii-) de populatie en/of (-iii-) de financiële positie van de betrokken regelingen niet gelijk loopt.

Omdat de basispensioenregeling doorgaans een ander karakter heeft dan de vrijwillige regeling, een uitkeringsovereenkomst respectievelijk een premieovereenkomst, is dit al een aanleiding om ringfencing te overwegen. Ook de samenstelling van de deelnemers is dikwijls verschillend. Lang niet iedereen maakt gebruik van de vrijwillige regeling.

In de NnavV lijkt de wetgever het noodzakelijk te vinden dat de kortingsmaatregel voor de basisregeling ook voor de vrijwillige regeling gaat gelden op basis van de gemaakte afspraken over productafbakening. Vanwege het grote verschil in risicoprofiel van de basisregeling en de vrijwillige regeling zal dit doorgaans echter door de betrokkenen als ongewenste solidariteit worden ervaren.

Ten aanzien van de domeinafbakening wordt er voor de APF een aanzienlijke stap gemaakt. Er wordt echter onvoldoende duidelijk gemaakt waarom op dit onderdeel niet ook de stap voor de productafbakening wordt gemaakt. In dit verband verwijzen wij naar de recente gang van zaken met betrekking tot het nettopensioen. Er zijn uitgebreide maatregelen met betrekking tot de fiscale hygiëne noodzakelijk geweest om ongewenste eenzijdige solidariteitsstromen van de brutopot naar de nettopot te voorkomen. Deze complexe wetgeving had achterwege kunnen blijven als pensioenfondsen voor het nettopensioen ringfencing hadden mogen toepassen.

Aanbeveling

- **De werkgroep pleit ervoor de verplichte risicodeling tussen basispensioenregeling en vrijwillige pensioenregeling op te heffen door afzonderlijke collectiviteitkringen toe te staan.**

4. Verantwoording van deze notitie

Deze notitie vormt het resultaat van de discussies die in de werkgroep zijn gevoerd en is gebaseerd op de brede praktijkervaring van de leden van de werkgroep. De aanbevelingen worden gedragen door de leden van de werkgroep, hetgeen niet automatisch betekent dat het de mening van alle individuele leden betreft.

Het bestuur van KPS heeft kennis genomen van deze notitie, kan zich vinden in de aanpak van de werkgroep en onderkent het belang van de door de werkgroep gedane aanbevelingen.

Deelnemers van de KPS-werkgroep APF/PPI

J.A. Gielink

R.M.J.M. de Greef

A. van der Hoek

A.J.J.M. Joosen

G. de Léon

R.H.Th. Neijenhuis

J.G.F.M. Peters Sengers

P.C.E. van Rijsbergen

A.J. Smit

G. van der Toolen

J.D.W. Veltkamp
